

Raadsinformatiebrief

Datum	15 januari 2019	Zaaknummer	1948174091
		Portefeuille	Werk, jeugd en cultuur, dienstverlening en bedrijfsvoering M.H.B. Roozendaal
Onderwerp	Raadsinformatiebrief Kadernota WSD 2020 - 2023		

Behandeling in commissie

Niet van toepassing

Kennisnemen van:

Kadernota WSD 2020-2023

Aanleiding

Met de invoering van de Participatiewet in 2015 werd de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) stopgezet en vindt er geen instroom meer plaats. Het Rijk heeft gefaseerd een bezuiniging per arbeidsplaats (WSW'er) in de SW doorgevoerd, een zogenaamde efficiencykorting.

De vergoeding per SW-arbeidsplaats is in jaarlijkse stappen t/m 2020 gekort met uiteindelijk ongeveer € 4.000 per arbeidsplaats. Het gemiddelde tekort in Nederland in 2018 bedraagt circa € 2.500 per SW plaats. In de jaren daarna hebben sociale werkvoorzieningen in heel Nederland efficiencymaatregelen – kosten verlagen, opbrengsten verhogen - genomen om deze bezuiniging op te vangen. De rek bij de SW-bedrijven is er inmiddels uit bevestigde de landelijke tweejaarlijkse Thermometer WSW in 2018 uitgevoerd door Bureau Berenschot en SEO Onderzoek in opdracht van de Staatssecretaris.

Tot op heden is WSD in staat geweest een sluitende exploitatie te realiseren. Dat geldt naar verwachting ook nog voor het begrotingsjaar 2019. Bij gelijkblijvende omstandigheden is het denkbaar dat ook WSD met een tekort op de exploitatie te maken krijgt.

De landelijke wet- en regelgeving is nog fors in beweging. Dit is de reden dat er niet met zekerheid begroot kan worden voor de komende jaren. Ondanks de aantrekkende economie en verbeterde overheidsfinanciën is er geen extra financiële ruimte voor de uitvoering van de WSW. Maar er is ook geen zicht op meer financiële ruimte voor de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij komt dat de deelnemende gemeenten eind 2019 een besluit willen nemen over de rol en positie van de WSD (en voor Meierijstad ook de IBN). Dit besluit zal mede op basis van de uitkomsten van de experimenten met de zogenaamde prototypes geschieden.

Ontwikkelingen

Er zijn een aantal ontwikkelingen die, naast de in beweging zijnde landelijke wet- en regelgeving, bijdragen aan het feit dat er op dit moment nog niet met zekerheid begroot kan worden:

- Rijksbeleid met betrekking tot de Participatiewet – breed offensief van de staatssecretaris;
- Autonome financiële ontwikkelingen – volume effect in de WSW, cao-afspraken WSW en loon- en prijscompensatie in de rijksvergoeding, verbetering arbeidsvoorwaarden PW-banen;
- De toekomstige rol en positie van de SW bedrijven WSD en IBN in Meierijstad waarover de gemeenteraad in 2017 een motie heeft aangenomen;
- De evaluatie van de innovatieve toekomstscenario's aan de hand van de prototype, waarbij de gemeente Meierijstad het Participatiebedrijf test. De prototypes zijn voor 2019 en verder jaren neutraal begroot. Zolang de keuzes van de gemeenten niet bekend zijn is het ook niet mogelijk de impact te begroten;
- De WSD steekt zeer positief af ten opzicht van de landelijke cijfers als het gaat om de banenafpraak, maar het realiseren van extra banen met loonkostensubsidie verloopt in Nederland traag;
- WSD is op dit moment nog niet in staat om de PW-banen met loonkostensubsidie en beschut werk dekkend uit te voeren. De verwachting is wel dat met het stijgende aantal PW-banen en het stabiliseren van het gehele systeem de kosten per arbeidsplaats zullen dalen;
- Ontwikkelingen op het gebied van het Lage Inkomensvoordeel (LIV) en het Loonkostenvoordeel pakken in de uitwerking minder gunstig uit dan verwacht;
- De tekorten in het Sociaal Domein zijn onderwerp van gesprek geweest tussen de VNG en de Rijksoverheid – dit heeft geresulteerd in een pakket afspraken, gebundeld in het *Inter Bestuurlijk Programma* (IBP). Het IBP omvat een aantal nieuwe taakvelden voor gemeenten onder andere op het gebied van het klimaat, toekomstbestendig wonen en stimulering van de regionale economie. Het IBP gaat gepaard met een forse toename van de algemene uitkering van het Rijk aan de gemeenten. Voor de 10 WSD-gemeenten gaat het om circa € 68 mln. structurele middelen. De stelling van de staatssecretaris SZW is dat de tekorten in het Sociaal Domein (en dus ook die in de Wsw) gedekt moeten worden door de IBP-middelen.
- De WSD heeft in de afgelopen jaren grote slagen gemaakt om het bedrijfsresultaat op te vangen. De rek is er inmiddels uit - € 70 mln. bezuiniging vanaf 2010. Daarmee moeten we vaststellen dat WSD niet zelfstandig in staat is om een structureel sluitende exploitatie te realiseren.

Het exploitatieresultaat over 2017 bedroeg 2.6 mln. positief en ook voor 2018 is de prognose € 2.5 mln. positief. Voor 2019 wordt een sluitende exploitatie verwacht. Als de hiervoor genoemde ontwikkelingen allemaal positief uitpakken, dan heeft WSD geen tekort in 2020 en de daarop volgende jaren. Als genoemde ontwikkelingen allemaal negatief uitpakken, wordt het tekort nog groter dan gemeld. Het bestuur van de WSD maakt de keuze voorzichtig te begroten. Dit kan mogelijk dus leiden tot de situatie dat WSD nu voor 2020 een tekort begroot, maar dat gaandeweg 2019 of 2020 niet de realiteit blijkt te zijn.

WSD verwacht vanaf 2020 een tekort op haar exploitatie van circa € 1.3 mln., zijnde € 1.000 per arbeidsplaats. Voor de jaren 2021 t/m 2023 wordt een tekort verwacht van circa € 1.3 mln. per jaar. Conform provinciale richtlijnen mogen tekorten niet structureel gedekt worden uit de reserves. Dit is een aandachtspunt voor onze gemeentelijke meerjarenraming.

Wij zijn nadrukkelijk in gesprek met de WSD over de toekomstbestendigheid, maar kiezen ervoor daar financieel in onze eigen meerjarenraming nog niet op vooruit lopen. Het is van belang om lokaal en regionaal de toekomst van de SW bedrijven scherp te hebben en dat vervolgens financieel te vertalen naar onze eigen begroting. Wij onderkennen de urgentie rondom de financiën van de SW bedrijven WSD en IBN in Meierijstad.

Kernboodschap

Voor u ligt de Kadernota WSD 2020-2023. Deze nota beoogt uw Raad inzicht te geven in de ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regeling WSD, in opmaat naar het vaststellen van de in juni 2019 door het Algemeen Bestuur van WSD vast te stellen begroting WSD 2020 en de meerjarenraming 2021 t/m 2023. Doordat de landelijke wet- en regelgeving nog fors in beweging is, zijn de financiële ontwikkelingen niet met zekerheid te begroten. Bij een mogelijk tekort over 2020 wordt deze gedekt uit de algemene reserve van de WSD. Het College adviseert u om geen zienswijze in te dienen bij de Kadernota 2020.

Communicatie

Het College ziet geen aanleiding om de directie van WSD nu uit te nodigen om de kadernota nader toe te lichten; de noodzaak voor een nadere toelichting is op dit moment niet aanwezig, gezien de veelheid aan ontwikkelingen die de exploitatiecijfers nog kunnen beïnvloeden. Een toelichting door de WSD wordt eind 2019 wel verwacht, ten aanzien van de koers en keuze prototypes WSD.

Participatie

De gemeenschappelijke regeling WSD is van de gemeenten Best, Boxtel, Haaren, Meierijstad (Schijndel en Sint Oedenrode), Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Sint Michielsgestel, Son en Breugel en Vught en geeft uitvoering aan de Wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet.

De SW cliëntenraad wordt steeds nadrukkelijk betrokken en is altijd aanwezig bij de besprekingen met het Algemeen Bestuur.

Duurzaamheid

Op dit moment wordt er in alle deelnemende gemeenten geëxperimenteerd met de prototypen:

- Het Participatiebedrijf
- 3D Ketensamenwerking
- Cafetariamodel.
-

Op dit moment is het nog te vroeg om uitspraken te doen over de uitkomsten en mogelijke consequenties voor de koers van de WSD. Medio 2019 zal de eindevaluatie worden opgeleverd en een advies worden geformuleerd aan de 10 deelnemende gemeenten en aan het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de WSD. In de begroting van WSD is dit deel (de uitvoering van de Participatiewet) voor 2020-2023 neutraal begroot.

Financiën

Tot op heden is WSD in staat geweest een sluitende exploitatie te realiseren. Dat geldt naar verwachting ook nog voor het begrotingsjaar 2019.

Vanaf 2020 verwacht WSD een tekort op haar exploitatie van circa € 1.3 mln., zijnde € 1.000 per arbeidsplaats.

Gelet op de grote onzekerheidsmarge wordt voorgesteld om een eventueel begroot (en eventueel werkelijk) tekort over 2020 te dekken uit de algemene reserve WSD.

Afhankelijk van de toekomstige ontwikkelingen die in 2019 meer helderheid moeten gaan geven, kan er eind 2019 een meerjarenraming worden aangeboden die toekomstbestendig moet zijn. Tot die tijd zullen we de financiële positie van de SW bedrijven nauwgezet volgen.

Voor de experimenteerfase van de prototypes ten behoeve van de toekomstige bestendigheid heeft het Algemeen Bestuur van de WSD een reserve gevormd van € 300.000 per gemeente – in totaal € 3.3 mln. Tevens is afgesproken dat gemeenten en WSD reeds beschikbare capaciteit om niet inbrengen. Voor de jaren 2021 t/m 2023 wordt een tekort verwacht van circa € 1.3 mln. per jaar. Conform provinciale richtlijnen mogen tekorten niet structureel gedekt worden uit de reserves. Dit zal strikt gevolgd worden en tijdig worden opgenomen in de meerjarenraming wanneer er duidelijkheid is. We gaan de gelden nu nog niet structureel in onze meerjarenbegroting opnemen maar we nemen het risico wel op in onze risicoparagraaf.

Landelijk betalen gemeenten in 2018 gemiddeld € 2.500 per arbeidsplaats SW bij. Dit tekort loopt verder op tot gemiddeld € 3.500 tot € 4.000 per arbeidsplaats SW in 2020 en de jaren erna. Onze SW bedrijven WSD en IBN zijn ten opzicht van de landelijke tendens dus gezond en functioneren boven gemiddeld goed ten opzichte van de landelijke tendensen.

Planning

Het speelveld van de Participatiewet en ook van de bijbehorende financiële middelen is nog volop in beweging. Het is dus erg moeilijk om op dit moment te begroten; de verwachting is dat er eind 2019 meer duidelijkheid zal zijn over de landelijke kaders en ook over de koers die we met de WSD en IBN in gaan zetten.

Het komende jaar zullen colleges en gemeenteraden meegenomen worden in de voorgang en lessen die getrokken worden uit de experimenten met de prototypes. In de tweede helft van 2019 zullen de deelnemende gemeenten besluiten over de rol en de positie die zij voor de WSD en de IBN in de toekomst zien. Daartoe zullen de ervaringen met de prototypes worden geëvalueerd.

Eind 2019 zal er opnieuw een kadernota geschreven worden waarin een inschatting wordt gemaakt voor 2021. Begin 2020 zal deze binnen de gemeenten aan de orde zijn.

Op dat moment wordt eveneens opnieuw bekeken hoe een eventueel tekort gedekt kan worden. Gezien de onzekere omstandigheden is nog niet te zeggen of een tekort structureel of incidenteel is. Eind 2019 / begin 2020 hoopt de WSD hier meer zicht op te hebben tezamen met de toekomstvisie voor de SW bedrijven WSD en IBN. Deze toekomstvisie is mede gebaseerd op de evaluatie van de prototypes en de resultaten van het Participatiebedrijf.

De financiële situatie van de SW bedrijven WSD en IBN zal nauwlettend gevolgd blijven worden. We gaan de gelden nog niet structureel in onze meerjarenbegroting opnemen maar we nemen het risico wel op in onze risicoparagraaf.

Ter inzage documenten

-

Bijlage(n)

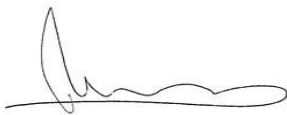
1. Aanbiedingsbrief Kadernota WSD 2020-2023
2. Kadernota WSD 2020-2023

Hoogachtend,

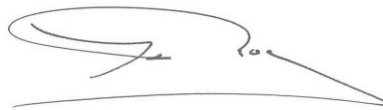
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,

De burgemeester,

drs. M.G.C. Wilms-Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij